byl již — formou nad jiné slavnostní — prohlášen kolem 4. hod. odp. na Václavském náměstí. Také text zákona v Peroutkově podání neshoduje se přesně se zněním Rašínova konceptu.[1]) Peroutka — ač k tomu nijak vázán nebyl — se vypořádává s názory k různým textům tohoto důležitého zákona. Je proto v této kapitole jeho práce pro nás eminentně zajímavá. Hodnocení událostí v den 28. října i ve dny následující nepochybně nebude všemi čtenáři přijato stejně a souhlasně, ale tolik jistě nikdo Peroutkovi neupře, že se snaží býti co nejobjektivnější a vážit všechny události velmi pozorně a kriticky. Pokud jde o datování právní existence Československého státu, P. jako rozhodné datum stanoví 28. říjen. Podpírá to hlediskem zdravého rozumu, ač se stanoviska právnického žádného sporu nemůže býti. Je to tedy pro nás opětně jen další opora. Politik může míti pochybnosti, podobně jako asi nebude všude přijat Peroutkův názor o významu zásahů legií. Ale to na hodnotě díla Peroutkova nic neubírá, naopak je téměř příjemné, že se autor neskrývá se svou individualitou. Není pochyby, že již z těchto úvodních kapitol možno tušiti dílo v naší politicko-historické literatuře zcela ojedinělé. Ča.

Bertrand Russel: Výchova. Přeložil Jos. Hrůša. Stran 231. — 8⁰. — Časové otázky. — Svazek 15. — Orbis, Praha — 1932. — Také kniha Russelova zabývá se problémem výchovy. Zabývá se však spíše stránkou psychologickou a praktickou než filosofickou a metodickou. Jako všechna díla Russelova je i toto prosto vší vědecké ztrnulosti, má plno osobního kouzla, dovede mluviti k srdci a řešiti pedagogické problémy nejen s moudrou vážností, ale i živým citem. Proto také knihám Russelovým dostalo se toho, co tak mnoha jiným zůstalo odepřeno, dovedly zaujati i široké vrstvy a mohou tak skutečně plniti svůj krásný obrodný úkol. B. Russel je vynikajícím filosofem současné Ameriky. Uvedením jeho děl do naší literatury seznamujeme se s touto dosud u nás zanedbávanou tváří Ameriky. L.

George Santayana: Essaye o filosofii, náboženství a určení. Přeložil Jaroslav Šimsa. Otázky a názory, kniha LXIV. Stran 470 — 8⁰ — Jan Laichter v Praze 1932. Cena 45 Kč. — Pročítáme-li duchaplné, často jemně ironické, ale vysoce básnické essaye Santayanovy, zdá se takřka nemožno, že by to bylo dílo profesora Harwardovy university. Jeho hluboké, abstraktní úvahy zdají se takřka neslučitelné s naší logickou, přísně eksaktní představou americké vědecké literatury, tak jak nám ji její vynikající representanti předkládají. Zdá se, že Santayana je zjevem nezvyklým i pro Ameriku, třeba že tam je původcem nového filosofického směru, kritického realismu. Jest antagonistou Russelovým i Deweyovým a ostatních amerických filosofů. Nemá jejich průzračnosti a čistoty, dokonce je proto ironisuje, ale nemá ani jejich těžkopádnosti, je to duch složitý, řekl bych skoro gotický. Snad projevuje se tu jeho španělský původ. Jeho essaye, i když jsou naplněny zcela osobním kouzlem autorovým, i když snad někdy budí dojem, že autor svou subjektivitou dal se unésti příliš daleko, jsou přes to samy o sobě plny vzácné krásy a myšlenkové originality. I když někdy nepřesvědčí, dovedou přece okouzliti. Zdá se, že Santayana je v prvé řadě básníkem, jde mu proto nejprve o vyjádření vlastního životního názoru, vlastního filosofického přesvědčení. Mnoho jeho názorů jistě vzniklo z odporu k současné skutečnosti i k oficielním představám. Jejich polemický ráz není skrýván. Na druhé straně však právě básníkova ruka dovedla zachytiti jemná vlákna hlubokých myšlenek a vtěliti je v dokonalou formu slovesnou. Dr. Lepař.

---

[1]) Srov. k tomu na př. moje »Vybr. prameny k práv. dějinám« str. 25—26, kde je porovnán tento koncept s textem Sb. zák. a nař. Peroutkův text je patrně čerpán z novin. Je dosti variantů, posledně na varianty v němčině poukázal právě zesnulý Dr. Epstein v novém vydání svých »Verfassungsgesetze«.